

Néhány személyes reflexió a KSZFV-n bemutatott kisfilmekről és a rendezvényről

Sok szempontból volt meghatározó és jelentős ez az április 5-ei zentai nap. Reggel nyolc óra után pár perccel – körülbelül öt-tíz perc késéssel – megkezdődött a Középiskolások Szín- és Filmművészeti Vetélkedője. Egy rövid köszöntő után pedig a magyarkanizsai Gondolat-Jel Társulat *Faust Esse Immor(T)alis* című előadását (r.: Oláh Tamás) láthattuk a színpadon. És hát sietni kellett, mert a darab befejeztével filmvetítések következtek a kiállítási teremben.

Az első filmes blokkban kizárólag a zentai Bolyai Filmműhely fiatal alkotóinak filmjeit láthattuk, mégpedig a *Forr vagy Fagy?* (r.: Szénási Eszter; 11.50'), a *Minden egyes hangért meg kell küzdenünk* (r.: Szénási Eszter; 14.25'), a *Süt a mama, süt a pék...* (r.: Szabados Noémi; 6.21' – a szakmai zsűri értékelése szerint e film nyerte el a *legjobb dokumentumfilm* díját), a *Sváb konyha* (r.: Szremkó Bettina; 12.43') és a *Ki kit nevel?* (r.: Szabados Noémi; 1') című alkotásokat. Noha a filmek műfajilag meglehetősen sokszínűek voltak (ismeretterjesztő, dokumentum-, riportfilm), mindegyik alkotás ragaszkodott a pusztán deskriptív „elbeszélésmóddhoz”, többnyire „fixált” kamerapozícióból tárták elénk a nitrogén fizikai tulajdonságait ismertető szemléletes kísérleteket és az ezeket bemutató középiskolai tanárt; a szegedi Klúg Péter hallássérült gyerekekkel foglalkozó Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola és Diákotthon működését; a kenyérnek a tésztától az asztalig való „útját”, de filmre került egy németül beszélő kiskukta is, aki sváb ételkülönlegességeket készített el és tálalt, valamint egy egyperces gegszituáció is.

A második blokk alkotói már „megmozdították” a kamerát, és előszeretettel alkalmaztak filmtrükköket, különböző vágási technikákat stb. Itt már a zentai Bolyai Filmműhely „egyeduralma” kissé háttérbe szorult. 124 A *Gáz van* (r.: Csákány Lóránt, Szabadka; 7.28') című alkotás „háborús”

szerelmi tematikát vitt vászonra, a *Csáplin femilt* (r.: Szeles Mária, Zenta; 20') kicsit „színházizú” filmje egy tévé-távírányító bevonásával – amely egyébként mind a négy jelenetben fölbukkant – az emberek közötti „írányítási kényszer” problémájára próbál figyelmeztetni. Filmtechnikai gyűjteménynek – a gyorsítások, lassítások, tükröztetések stb. alkalmazásával –, mintegy „filmes gyakorlatnak” tekinthető az *Unknown* (r.: Márton Dávid, a Szabadkai Rádió FiFi-jének csapata; 7.22') című tornateremben játszódó fekete-fehér alkotás.

A harmadik filmblokkban újra a Bolyai Filmműhelynek jutott a főszerep, amely egyébként el is nyerte a *legjobb filmműhelynek* járó elismerést. A művekben itt már animációs filmtechnikák, sőt animációs filmek is megjelentek. Igaz, ebből a szempontból ugyan kicsit kilóg a *Legyen egy jó lépése* (r.: Szabó Ákos; 10.08' – a *legjobb operatőr*nek járó díjat a zsűri e film rendező-operatőrének ítélte oda) című alkotás. A kisfilm ugyanis szintén egy régi mesterséget mutat be, mégpedig egy zentai cipész kicsit átlagos történeteit, vallomásait vászonra „mentve”, miközben a mester szemünk láttára készít szebbnél szebb cipőket. A *...tehát vagyok!* (Hévízi Heléna; 4.32') című „filmletűd” egy lírai útkeresést, létértelmezést narrál, néha kissé aszinkron képi elemekkel, de önmagában véve egy teljes, értékes kompozíció. A *Plüssinvázió* (r.: Hajdú Sára, Szakály László; 3.53') pedig egy igazán gyermeki köntösbe bújtatott horrorfilmkísérlet, amely az éjjel életre kelő plüssjátékok rémisztő támadását viszi vászonra. A *Kicsi Klájd és a Nagy világ 2* (r.: Kecsenovity Egon, Zsolnai Ákos; 10.35' – a szakmai zsűri ezt az alkotást tartotta a *legjobb film*nek, továbbá e film alkotói nyerték el a *Híd különdíját*: az egyéves előfizetést) egy gyurmafigura „világát” jeleníti meg rendkívül szellemes és ügyes filmes trükkökkel. Az „emberi” szeretet és szerelem mellett futó „gyurmabábulét” megelevenítője, életre keltője is ez az érzésvilág. A különböző kamerapozíciókkal való játék olyannyira képes kitágítani a teret, hogy a cselekmény csak látszólag redukálódik a két kollégiumi szoba színterére. Kicsi Klájd így nagy dimenziókat jár be, szerelmével megismerkedve pedig egyetemes létérzést is képes magába szívni. A pontos zenei válogatás megfelelő szinkronban áll a képi kifejezőmódokkal, így még az említett érzésvilág is hatványozottan éleződik ki, koncentráltan jut kifejezésre.

A *virtuális könyvtár* (r.: Hévízi Heléna és Papp Dóra; 1.31') című alkotás a hagyományos könyvtár mint „ó” kategória és a számítógép képi együttesére építve utal egyben a múlt és a jelen ismeretszerzési (és talán -vesztési) szokásrendszerére – az előző filmhez hasonló köntösben.

A késő estébe nyúló negyedik – és egyben utolsó – filmblokkban „szabad” alkotók vegyes művei kerültek vászonra. Az animációs vonulatot itt



Részlet a Kicsi Klájd és a Nagy világ 2 című alkotásból

szinte teljes megjelenítésben folytatta *A Drapéria-tenger papírhajói* (r.: a Bolyai Gimnázium 3K osztálya, Zenta; 2.25') című kisfilm: különböző „hajókatasztrófák” a „vizualizált” Bermuda-háromszögben való elsüllyedéstől kezdve az ufókkal történő elrablásig. Az alkotás minden bizonnyal igazi csemegének számít az animációs kisfilmeket kedvelőknek. Az *An* (r.: Dejan Matlak, Joó Bence, Szabadka; 19.02') egy lecsúszott fiatal nő élet(a)ritmikáját tárja elénk, miközben meglehetősen különböző egyéniségű, személyiségű outsider vendégei élettörténetek, élettapasztalatok sorát osztják meg vele egy rendkívül melankolikus atmoszférában. A *Sokszor a legbonyolultabb dolgokban is jól megértjük egymást, de előfordul, hogy egészen egyszerű kérdésekben nem* (r.: Papp Dóra, Rúzs Réka, Somorai Renáta, Zenta; 2') című film a stáblistával és a film előkészületének fényképeivel mintegy megduplázza az örkényi egypercest, ám az „adaptáció” legügyesebb fogása az, hogy frappánsan „képesíti” a novella nyelv-problematikáját. A filmes kategória utolsó alkotása az *Élünk és virulunk* (r.: Virág Péter, Ada, NoDreamTeam; 25'), amelyben a legfiatalabb alkotók – zömükben általános iskolások – ragadtak kamerát. E film műfaji besorolása meglehetősen nehéz, talán valamilyen fikciós „reality-szerű” dokumentarista alkotásként kezelhető, hisz a film szereplői birtokukba veszik a szüleik által pár napra rájuk bízott családi házat, amely aztán fragmentált „mikrotörténetecskék” egész sorának lesz helyszíne. Ebben a közegben körvonalazódik például annak az öngyilkosságra készülő, magát négernek valló hősnek a „kálvári-

ája”, akit a népszámlálási biztos nem akar nyilvántartásba venni, mert nem hiszi el neki „fekete-mivoltát”. Az így kialakuló „identitásprobléma” aztán mondhatni értelemszerűen vezet a megcsömörléshez. Nem véletlenül kapta a zsűritől ez az alkotás a *generációs életérzés eredeti filmes ábrázolásáért* járó különdíjat...

És ekkor körülbelül már este háromnegyed kilenc volt.

Véleményünk szerint igen nagy különbségek formálódtak a versenyfilmek között. Míg a már említett pusztán „leíró” művek valami miatt nem voltak képesek kreatív formanyelven „vászonra” kerülni, mintha valamilyen „dokumentációs kényszer” rabjai lettek volna. Kicsit idegennek hatottak azok az alkotások, amelyek szereplőit aznap a színpadon is láthattuk, ők ugyanis nehezen tudták levetni magukról színpadi énjüket, így ezek a produkciók sokszor a színpadi felvétel hatását keltették elsősorban a szereplők közötti diskurzus vonatkozásában (a kettős szerepkör azonban már önmagában elismerésre méltó teljesítmény). Óvatosan kell bánni ezekkel a kritikákkal, mert e fiatalok – akiknek zöme elsőfilmes alkotó – egyszerűen kamerát ragadtak, vágtak, animáltak és láthatóan minden igyekezetükkel alkotni akartak, ami mindenféleképp dicséretes. Olyan asszociációink vannak, hogy a magasan az átlag fölötti kisfilmek kreativitása, a filmi szemiozsis műkö(d)ése talán inkább autonóm, zsigeri projekció. Az oktatóknak nem ártana néhány formanyelvi megoldást, trükköt, hovatovább szemléletmódot már korán elültetni, és erősen tudatosítani a fiatal filmalkotókban. Tudjuk mindannyian: kell az utánpótlás itt, a Vajdaságban.

A KSZFFV (és természetesen a KMFV) „misszióját” nem elég pusztán abban meghatároznunk, hogy teret ad a fiataloknak. A filmek – de ugyanígy a színdarabok – után kb. félórás beszélgetésen vehettek részt az alkotók (kár, hogy a zsúfolt időbeosztás miatt a színdarabokról szóló beszélgetések egy időben kezdődtek a filmes diskurzusokkal, néha pedig a vetítések idejét is keresztelték). Ezeken a fiatalok igazán hasznos szakmai véleményeket, megjegyzéseket hallhattak a zsűritől – a filmes szekcióban Siflis Zoltán és Tolnai Szabolcs filmrendezőtől. E véleménynyilvánítások nemcsak az alkotóknak szóltak, hanem igen értékes ismereteket sajátíthatott el a filmes formanyelvről, „a filmben való gondolkodásról” a nagyközönség is. (Igaz, a filmes csoportban lehetett volna egy kicsit „nagyobb közönség”!)

Mint arról egy korábbi Híd-számban már beszámoltunk, az idén megrendezendő Medusa Filmnapok tervei között filmes műhelyek szervezése is szerepel, amelyre fiatal alkotók jelentkezését várják. Velük – a tervek szerint – professzionális koordinátorok foglalkoznának. És persze az sem lenne mellékes, hogy ezek a fiatalok olyan remekműveket lássanak „mozikörülmenyek” között, mint amilyen például Csubriló Zoltán *„Még*

oda nem ér az idő”-je, vagy Szirmai Márton *Szalontüdő* című kisfilmje. És még sorolhatnánk. Zentán pedig láthattuk: vannak végtelenül tehetséges alkotóink, előadóink.

Külön kiemelendő az is, amit a KMV szervezőbizottságának elnökétől, Szilágyi Miklóstól hallhattunk, hogy az elmúlt évekhez képest idén vettek részt a legtömegesebben a KSZFV-n, de a többi művészeti kategóriába is rekord számú résztvevő jelentkezett: a néptáncvetélkedőre vagy a fordítóra például duplaannyian, mint tavaly. A csütörtökről péntekre nyúló (végül is „kétnapos”) KSZFV-n pedig összesen tizenhét film és kilenc színdarab közül (!) kellett a zsűrinek megjutalmaznia a legjobbat...

Körülbelül éjjel fél egy tájban.



Részlet a Kicsi Klájd és a Nagy világ 2 című alkotásból